

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

PLATFORMA

LJUBLJANA - Agencija za saradnju evropskih regulatora (ACER) pozdravila je u utorak početak funkcionisanja projekta objedinjavanja dnevnih (spot) tržišta električnom energijom u severozapadnoj Evropi. Od 4. februara ovaj projekat omogućava blisko povezivanje organizovanih tržišta - berzi električne

energije na ovom području EU koje obuhvata Austriju, Belgiju, Dansku, Estoniju, Finsku, Francusku, Holandiju, Letoniju, Litvaniju, Luksemburg, Nemačku, Norvešku, Poljsku, Švedsku i Veliku Britaniju. Spajanje tržišta električnom energijom će značajno da podstakne razvoj jedinstvenog EU energetskeg tržišta, kroz formiranje relevantne referentne cene, što za posledicu ima jačanje konkurencije u korist potrošača, navodi se u saopštenju ACER. Od 4. februara, Španija i Portugalija, koje su radile kao integrisano tržište od 2010. godine, će takođe početi da koriste istu platformu objedinjenog tržišta i ugovorne procedure, da bi se u narednim mesecima pridružile regionu severozapadne Evrope. Najzad, Italija i Slovenija bi trebalo da isto realizuju do kraja ove godine. Odatle bi se u objedinjeno dnevno tržište električnom energijom uključio i region srednje i južne Evrope, što se prema procenama

ACER-a, teško može očekivati u toku 2014. Još izazovniji je cilj objedinjavanja unutardnevnih tržišta električnom energijom. acer.europa.eu

BRISEL – Vodeći evropski proizvođači električne energije, objavili su u ponedeljak preko svog udruženja EURELECTRIC “Manifest” u kome kreatorima energetske politike u EU predlažu seriju konkretnih mera u cilju uspostavljanja “novog energetskeg sistema”, odnosno “preusmeravanje EU energetske i klimatske politike” na premisama što manjih troškova i konkurencije. Zalažući ce za opšte-evropski prilaz ovom pitanju, ova platforma evropske elektroenergetske industrije za period do 2050., kaže da nacionalne regulatorne inicijative koje ne uzimaju u obzir njihove posledice po druge zemlje članice EU ne smeju da ostanu na snazi. U “Manifestu” predstavljenom evropskom komesaru za energiju Ginteru Etingeru, ovaj sektor energetske privrede poziva kreatore EU politike da

ciljeve dekarbonizacije traže preko troškovno-efikasnijih mera, da ograniče intervencije i remećenje tržišta. Dokument, koji je usvojio odbor direktora EURELECTRICA ispred elektroenergetske privrede 31. evropske države, izlistava seriju poteza koje tvorci EU energetske politike treba da preduzmu radi ostvarenja tri cilja: dostavljanja troškovno-efektivne, konkurentne energije evropskoj privredi i potrošačima; obezbeđenja isporuka putem konkurencije i inovacija i smanjenjem posledica po prirodnu sredinu i klimu. U saopštenju Udruženja se navodi da inicijative “Manifesta” predstavljaju kompas za postizanje napretka u rešenju glavnih političkih pitanja, koji elektroenergetska industrija želi da vidi u narednih 12 meseci. eurelectric.org

BRISEL – Evropska komisija objavila je 5. februara Izveštaj u kome predlaže puteve za smanjenje troškova koje potrošačima i privredi stvaraju sve veće maloprodajne cene energije u Evropi. Uprkos padu veleprodajnih cena električne energije i stabilnim veleprodajnim cenama prirodnog gasa, maloprodajne cene energije u Evropi znatno su porasle između 2008. i 2012. Prisutne su i razlike u cenama među

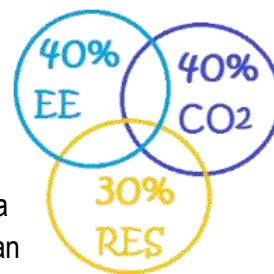
državama EU, pri čemu neki potrošači plaćaju 2,5 do 4 puta više nego drugi. S težištem na gasu i struji, u Izveštaju o cenama i troškovima energije ključna poruka je da se do kraja ove godine završi formiranje jedinstvenog tržišta energije i nastavi razvijanje energetske infrastrukture, čime bi se podstakla ulaganja i konkurencija i na taj način pojeftinila energija. EK, pored ostalog, navodi da EU po potrebi mora pomoći i zaštititi određenih sektora industrije fiskalnim prenosima i izuzećima, kao i smanjenjima poreza i nameta.

BRISEL - Evropski parlament podržao je propis prema kojem će se lažiranje kamatnih stopa i insajdersko trgovanje kažnjavati zatvorskom kaznom. Reč je o novim pravilima koja će stupiti na snagu 2016, a na osnovu kojih bi trgovci osuđeni za insajdersko poslovanje i manipulaciju tržištem mogli da budu kažnjeni zatvorom od najmanje četiri godine, a oni koji daju informacije za ovakvo trgovanje od najmanje dve godine. Manipulacije na tržištu nisu krivično delo u Austriji, Bugarskoj, Slovačkoj i Sloveniji, a postoje odredbe u krivičnom zakonu za dojava za insajdersko trgovanje u Češkoj, Grčkoj, Finskoj, Nemačkoj, Italiji, Sloveniji i Spaniji. Povod za novi propis je afera "Libor", sa nameštanjem kamatnih stopa, kao i lažiranja prilikom trgovanja naftom i gasom.

EUobserver

STRAZBUR - Poslanici Evropskog parlamenta zatražili su da budu obavezujući ciljevi za smanjenje emisija CO₂ od 40 odsto, za udeo OIE od 30 odsto i rast energetske efikasnosti od 40 odsto do 2030. godine. Oni su kritikovali predlog "Plana za klimu i energiju do 2030" EK, koja je predložila da se uvede obavezujući cilj od 40 odsto za CO₂, a neobavezujući od 27 odsto za OIE i ništa za energetska efikasnost. Rezolucija nije pravno obavezujuća, ali je neophodan dogovor EP, EK i članica da bi plan bio usvojen. *European parliament Euractiv*

PARIZ - Predloženi mehanizam EK za stabilizaciju cena CO₂ je „remek delo Briselske tehokratije“ koji bi mogao da stvori još veću nestabilnost na tržištu, smatra grupa profesora koja je analizirala "Plan za klimu i energiju do 2030". Jean-Michel Charpin, ekspert za finansije francuske vlade, predvodiće tim zadužen za predloženu reformu EK i do kraja februara predstaviće francuski predlog o klimi do 2030. "Stabilnost tržišta CO₂ je ključna", istakao je on, i dodao da sadašnja cena od oko pet evra po toni nije zadovoljavajuća. *Euractiv*

LONDON – Gasprom još nije uklonio brige Evropske komisije (EK) vezane za cene i ostaje mogućnost da Brisel zbog toga pokrene tužbu protiv ruske kompanije zbog zloupotrebe monopolskog položaja, rekao je u petak komesar za konkurenciju EU Joaquin Almunia (foto dole desno). EK od septembra 2012. vodi istragu povodom navodnog Gaspromovog ometanja konkurencije u nekim od država članica. Gasprom je u januaru saopštio da želi rešenje ovog spora, ali da nije spreman da menja svoju cenovnu politiku u EU

državama u istočnoj Evropi. Almunia je obelodanio u petak da je postignut napredak vezan za ispunjenje obaveza u dva, od tri sporna pitanja ... „jer Gasprom želi da izbegne da Brisel pokrene drugi stepen sa otvaranjem mogućnosti kažnjavanja kompanije“. „Međutim, oko cena nismo postigli ono što nam je potrebno“, rekao je Almunia i dodao da EK zbog toga nastavlja sa pripremanjem Saopštenja o primedbama koje bi moglo biti usvojeno narednih meseci“. On je naveo da Brisel može da donese odluku da su obaveze od strane Gasproma ispunjene, ako u međuvremenu dobije dovoljno dobre predloge sa ruske strane. Potpredsednik Gasproma Aleksander Medvedev (foto gore levo) je međutim rekao da je kompanija dostavila Komisiji „činjenične dokaze koji pokazuju da nema osnova za sumnje o određivanju neopravdanih cena gasa na nekim istočno evropskim tržištima“. U saopštenju Medvedeva objavljenom u Briselu, dodaje se da se sada radi na dostavljanju dodatnih dokaza radi odgovora na pitanja EK, kako bi se pronašlo zadovoljavajuće rešenje. *Reuters*

ATINA – Grčki parlament usvojio je u četvrtak zakon o privatizaciji svoje elektroenergetske mreže, u nameri da privuče investicije i obezbedi snabdevanje strujom svojih ključnih ostrvskih turističkih destinacija. Novi zakon omogućava potencijalnim investitorima da kupe udeo od 66% u mrežnom operatoru ADMIE, koji širom zemlje poseduje visokonaponske dalekovode dužine 11.000 kilometara . Prodaja ADMIE nije deo obaveza koje je Grčka preuzela od međunarodnih kreditora u okviru paketa finansijske pomoći od 240 milijardi evra, prenosi **Reuters**.

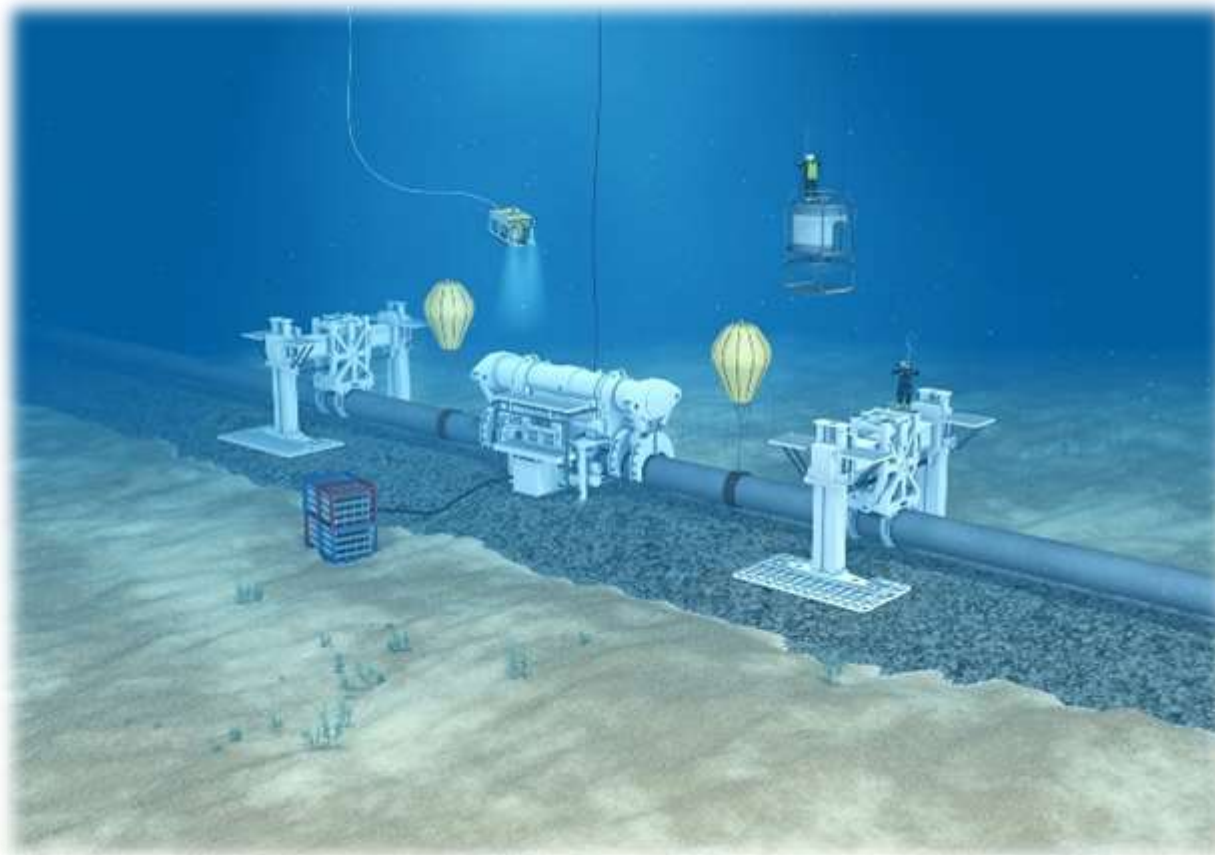
PRAG – Vlade Češke neće odobriti garantovane cene za električnu energiju koja treba da bude proizvedena iz proširene češke nuklearne elektrane Temelin, rekao je premijer Bohuslav Sobotka tokom prošlonedeljnog obražanja parlamentu. Kako piše list **Hospodařské Noviny**, izvršni direktor grupacije ČEZ Daniel Beneš rekao je ranije da ovaj češki energetska kolos neće potpisati ugovor o gradnji dva nova reaktora NE Temelin pre odobravanja garantne otkupne cene struje, ili neke druge šeme obezbeđenja 15 milijardi dolara visoke investicije od strane države.

BUDIMPEŠTA – Mađarska je prihvatila finansijske uslove gigantskog kredita od deset milijardi evra, koji će Rusija odobriti toj zemlji za gradnju dva nova reaktora snage po 1.200 MW u jedinoj mađarskoj nuklearni Paks, rekao je tamošnji ministar privrede Mihalji Varga. Kamate na kredit, koji će se otplaćivati od 2025. fo 2046. godine iznosiće 4, 4,5 i 4,9 odsto, rekao je Varga javnoj televiziji **MTV** u četvrtak. Varga je rekao da će 20% projekta finansirati mađarska država, kao i da bi ugovor mogao biti potpisn narednih dana.

ZAGREB - Konzorcijum Dalekovod Polska i poljske firme ZUE izabran je za izvođača radova na projektu izgradnje dvostrukog 400 kilovoltnog (kV) dalekovoda Kozenice-Oltarzew za poljskog operatora prenosnog sistema PSE, a ugovor je vredan nešto više od 110 miliona evra, saopšteno je iz hrvatske kompanije Dalekovod, vlasnika firme Dalekovod Polska. Reč je o projektu "ključ u ruke", a radi se o izgradnji 132 kilometra dalekovoda koji povezuje TE Kozenice, jednu od najvećih elektrana u Poljskoj, s Varšavskom regijom. **Energetika-net**

MOSKVA - Gasprom razmatra mogućnost postavljanja još dve cevi u svom gasovodnom sistemu Severni tok (Nord Stream), saopšteno je u četvrtak posle sastanka čelnika ruske kompanije Alekseja Milera i generalnog direktora konzorcijuma Nord Stream AG, Matthiasa Warniga. Na sastanku su razmotreni

rezultati studije izvodljivosti tog projekta, kao i rezultata konsultacija sa vlastima i drugim sektorima Baltičkog regiona, kuda ide gasovod. Studija je potvrdila ekonomsku isplativost postavljanja još jedne, ili dve dodatne cevi, u skladu sa dugoročnim potrebama evropskog tržišta za gasom, kao i mogućnosti obezbeđenja potrebnih investicionih sredstava u bankarskom sektoru. Sama ruta za dodatne cevi bi se naknadno trasirala, stoji u saopštenju u kome se ne navodi ni jedna brojka. **Itar-TASS**

VILNJUS – Gasprom je preneo Litvaniji da će primeniti EU tržišna pravila i prodati udeo u gasnom transportnom sistemu te zemlje, rekao je u petak premijer Baltičke države. „Gasprom je pristao da ne dovodi u pitanje (sprovođenje) EU Trećeg energetskeg paketa. O tome smo postigli sporzum“, rekao je Algirdas Butkevicius posle sastanka sa čelnikom Gasproma Aleksejem Milerom u Sočiju. Iz Gasproma još nije komentarisana ova informacija, prenosi **Reuters**. Vlada Litvanije od ranije želi da kupi udele koje Gasprom i nemački E.ON imaju u gasnoj transportnoj kompaniji te zemlje Amber Gridu i na taj način vrati kontrolu nad firmom privatizovanom pre 10 godina. Amber Grid je prošlog avgusta izdvojen iz litvanske gasne kompanije Lietuvos Dujos u obe te kompanije Gasprom i E.ON imaju udele od 37,1%, odnosno 38,9%. Vlada Litvanije kontroliše preostalih 17,7%.

PARIZ – Francuska i Nemačka treba da formiraju savez preko koga bi postavili standarde vezane za osetljivo pitanje stabilne integracije obnovljivih energetske kapaciteta u evropsku prenosnu mrežu, predložila je prošle srede Francuska unija elektroenergetske industrije UFE. Pre toga je francuski predsednik Francois Hollande rekao da njegova vlada razmatra formiranje „velike francusko-nemačke kompanije za prenos energije“, navodeći tom prilikom kao uzor evropskog proizvođača aviona Erbas (Airbus). **Platts**

BERLIN - Ukupno dodatni instalirani kapacitet fotonapona u Nemačkoj pao je u prošloj godini za čak 55%, na 3,3 GW. Poređenja radi, prošle godine instalirano je ukupno 7,6 GW. Ukupna snaga solarnih elektrana u toj zemlji iznosi 35,7 GW i više je nego utrostručena u poslednje četiri godine. Prema tamošnjem udruženju solarne energije BSW, cene novih FN modula pale su za 25% u poslednje dve godine, dok su istovremeno subvencije smanjene za više od 50%. Takođe, vlada u Berlinu je lani ograničila na 52 GW solarne kapacitete čija proizvodnja električne energije može da bude subvencionisana. **EMP**

MADRID – Vlada Španije izazvala je žestoke reakcije proizvođača energije vetra obustavljajući sve subvencije na cenu električne energije proizvedene iz ovih OIE projekata završenih pre kraja 2004. godine. Radi se o ukupno 8,4 gigavati eolskih elektrana koje su izgrađene u toj zemlji do kraja pomenute godine. Odluka vlade znači da preko 37% kapaciteta vetroelektrana u Španiji više neće dobiti subvencije na cenu proizvedene električne

energije. Udruženje sektora energije vetra u Španiji okarakterisalo je odluku, obrazloženu vladinim podacima i statistikama na 1.700 strana, „retroaktivnom pljačkom“. Investitori u ovaj OIE sektor u Španiji navode da su bili privučeni svojevremeno da ulažu novac u gradnju vetroparkova obećanjem vlasti da će najmanje dve decenije uživati tzv. povlašćene tarife za proizvedenu električnu energiju.

BRISSEL – Izgradnja novih vetrokapaciteta u EU smanjena je za osam odsto u 2013., u odnosu na prethodnu godinu usled pada investicija u taj OIE sektor u Španiji (za 84%), Italiji (65%) i Francuskoj (24%) u odnosu na 2012., saopšteno je iz Evropskog udruženja energije vetra (EWEA). Tokom minule godine evropski vetroenergetski kapaciteti uvećani su za 10.917 megavata. Na kraju 2013. godine ukupni vetroenergetski kapaciteti u EU iznosili su 116.774 MW. U saopštenju se navodi da je to posledica „(negativnih) regulatornih mera na tržištu i političke neizvesnosti (vezane za OIE) širom Evrope“. **SeeNews**

Daily Caller

REGION JUGOISTOČNE EVROPE

SOFIJA – Bugarska Nacionalna elektroenergetska kompanija (NEK) i Operator elektroenergetskog (prenosnog) sistema (ESO) razdvojili su se 4. februara u dve firme. Iz Bugarskog energetskeg holdinga (BEH) saopšteno je da je razdvajanje vlasništva nad prenosnom mrežom i relevantnih poslova dveju kompanija bila poslednja faza sprovođenja zahteva iz Trećeg energetskeg paketa EU. Jedan od zahteva bio je da ESO ovim bude jedini vlasnik i odgovoran za održavanje prenosnog sistema, dok je NEK zadužen za proizvodnju i trgovinu električnom energijom.

BUDIMPEŠTA - Mađarska će usvojiti zakon koji će omogućiti da energetske usluge postanu neprofitni sektor, najavio je mađarski premijer Viktor Orban. Takav potez je u sklopu opredeljenja mađarske vlade da drastičnim smanjenjem troškova energije poveća konkurentnost privrede i privuče veća ulaganja. "Moramo u našoj zemlji stvoriti uslove za rad za neprofitne dobavljače energije", kazao je 3. februara premijer Orban na početku prolećnog zasedanja parlamenta. "To zahteva od parlamenta da kreira zakon o neprofitnim snabdevačima energije, na osnovu koga će vlada morati da formira prvu mađarsku neprofitnu energetske kompaniju", poručio je Orban. Premijer je istovremeno kazao da Evropska komisija planira da pokrene pravni postupak protiv Mađarske zbog regulisanih cena električne energije i prirodnog gasa, koje je vlada lani smanjila za domaćinstva 20 odsto, a planira još jedno 10-procentno smanjenje u 2014. **Reuters**

PODGORICA - Čelni ljudi italijanske kompanije A2A, koja je vlasnik 43,7 odsto akcija crnogorske Elektroprivrede, ove nedelje će boraviti u Crnoj Gori i sa predstavnicima Vlade pregovarati o EPCG. To je potvrdio premijer Milo Đukanović, pišu podgoričke **Vijesti**. Petogodišnji ugovor Vlade i A2A, prema kome su Italijani dobili menadžment u crnogorskoj kompaniji i suvlasnički udeo, ističe na kraju ove godine. Đukanović je kazao da će sa italijanskim partnerima, osim važnog ugovornog odnosa, razgovarati o izgradnji drugog bloka Termoelektrane (TE) u Pljevljima.

PODGORICA - Vlada Crne Gore je 6. februara usvojila Predlog zakona o porezu na ugljovodnike kojim je predviđeno da poreska stopa na prihode od upstream operacija iznosi 59 odsto. Predlog je prosleđen Skupštini u cilju njegovog usvajanja po skraćenom postupku. Portparol Ministarstva finansija, Marija Radenović rekla je da se porez odnosi na proizvodnju nafte i gasa iz ležišta, izgradnju i korišćenje postrojenja i prateće opreme za potrebe proizvodnje, isporuke ugljovodnika, transport nafte i gasa i drugo. **SeeBiz**